

Aandachtspunten ten behoeve van de verkiezingsprogramma's van politieke partijen in de gemeente Horst aan de Maas die deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022.

De afgelopen jaren heeft het thema arbeidsmigranten prominent op de agenda gestaan van de gemeenteraad van Horst aan de Maas. Met name de huisvesting van arbeidsmigranten speelde daarbij een belangrijke rol. Nog onlangs bleek de impact hiervan bij de discussie met betrekking tot een vergunningaanvraag voor de huisvesting van arbeidsmigranten aan de Zeesweg in Sevenum.

Verschillende rapporten laten zien dat het aantal arbeidsmigranten dat naar Horst aan de Maas (en andere gemeente in Noord-Limburg) komt, enorm zal toenemen. Binnen tien jaar – volgens de onderzoekers – bestaat een kwart van de bevolking uit arbeidsmigranten uit met name Oost-Europa.

De Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten - een verzameling van bewoners uit Horst aan de Maas die te maken hebben (gehad) met plannen voor huisvesting van arbeidsmigranten in hun buurt - hebben ervaren hoe er door onder andere initiatiefnemers en het bestuur van de gemeente Horst aan de Maas is omgegaan met de belangen van de mensen uit de buurt. De ervaringen zijn ingebracht in gesprekken met het Aanjaagteam o.l.v. Emile Roemer, parlementariërs en met name ook met wethouder(s) en ambtenaren van de gemeente Horst aan de Maas, waarbij vooral de “omgevingsdialoog” onderwerp was. Maar ook zaken als integratie, handhaving, ruimtelijke ordening en dergelijke passeerden de revue. De Werkgroep heeft de fracties in de gemeenteraad meerdere malen brieven gestuurd, zienswijzen ingediend en ingesproken in de raadsvergadering om de fracties te informeren over wat gaande is/was en welke problemen buurten daar in tegen komen/kwamen. De werkgroep wil aandacht vragen voor de keerzijde van de toestroom aan arbeidsmigranten naar Horst aan de Maas, de marktwerking die daarin een grote aanjager is én de maatschappelijke impact die dat heeft. Het is daarom van belang, volgens de werkgroep, dat de gemeente meer de regie neemt bij die toestroom van arbeidsmigranten en een en ander niet over laat aan “de markt”.

Het thema “arbeidsmigranten” zal ook de komende jaren op de agenda van raad en College van B&W blijven terugkeren. Dat is de reden dat de Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten u deze brief stuurt. Met deze brief willen wij een bijdrage leveren aan de inhoud van uw verkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart van 2022. Wij denken dat het van belang is dat u in uw verkiezingsprogramma – uitgaande van uw eigen idealen en opvattingen – aan moet sluiten bij wat onder de bevolking leeft. In dat kader denken wij met deze brief daar richting aan te geven. Overigens: de brief kan ook een rol spelen bij de coalitievorming na de verkiezingen, wanneer er afspraken vastgelegd worden met betrekking tot het beleid aangaande arbeidsmigranten.

Wij willen u vragen met kritische aandacht naar de adviespunten te kijken en te bespreken binnen uw partij. U zult begrijpen dat de Werkgroep het van groot belang acht dat het thema arbeidsmigranten in uw verkiezingsprogramma aan de orde komt en hopen veel van onze bijdrage hierin terug te vinden. Zie de adviespunten als aanbevelingen, waaruit u de voor u belangrijkste punten op kunt nemen in uw verkiezingsprogramma. Indien gewenst zijn wij graag bereid om een nadere toelichting te geven op de actie- en aandachtspunten.

Tenslotte wensen wij u veel succes toe met de gemeenteraadsverkiezingen en we hopen dat de belangen van arbeidsmigranten én de belangen van de buurten die te maken hebben/krijgen met arbeidsmigranten uw verdiende aandacht krijgen in de komende raadsperiode.

De leden van de Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten Horst aan de Maas

AANDACHTSPUNTEN huisvesting arbeidsmigranten Horst aan de Maas

1. Regie nemen

De gemeente maakt beleid voor de lange termijn met als doel zowel substantiële zeggenschap van buurten over hun omgeving te realiseren, als verbetering van de situatie van arbeidsmigranten (zowel op het gebied van wonen als werken) te realiseren. Zolang een goed beheer niet gerealiseerd is worden vergunningen voor huisvesting van arbeidsmigranten die de komende vier jaren aflopen of bijna aflopen niet verlengd en worden geen nieuwe vergunningen verleend.

De gemeente Horst aan de Maas neemt de regie over de huisvesting van arbeidsmigranten en – daaraan voorafgaand - over de komst van arbeidsmigranten naar Horst aan de Maas, met als doel het in de basis beperken van de toestroom van arbeidsmigranten.

2. Humanisering van de situatie van arbeidsmigranten

Bij het formuleren van beleid integreert de gemeente alle aanbevelingen die zijn geformuleerd door het Aanjaagteam o.l.v. Emile Roemer voor zover die tot de gemeentelijke verantwoordelijkheid behoren en passen in het kader zoals hiervoor geschetst. Voor zover die niet behoren tot de gemeentelijke verantwoordelijkheid worden bij afspraken met andere overheden en derden die aanbevelingen als uitgangspunt genomen. Denk daarbij aan het promoten van het werken met uitsluitend gecertificeerde uitzendbureaus, zolang dat wettelijk nog niet vastgelegd is.

De gemeente voert een beleid uit dat leidt tot betere omstandigheden voor arbeidsmigranten, gelijkwaardig aan de omstandigheden waarbinnen de autochtone bevolking leeft en werkt.

3. Integratie

De gemeente wentelt de maatschappelijke kosten die gepaard gaan met de komst, huisvesting en tewerkstelling van arbeidsmigranten niet af op de burgers, maar legt waar mogelijk de rekening bij de uitzenders, werkgevers en huisvesters die verdienen aan de tewerkstelling/huisvesting van arbeidsmigranten.

De gemeente Horst aan de Maas maakt haar verantwoordelijkheid waar om de integratie van arbeidsmigranten actief en indringend aan te pakken.

4. Omgevingsdialoog

Met het oog op het welzijn van haar burgers en een acceptabele leefomgeving draagt de gemeente er zorg voor dat buurten waar arbeidsmigranten gehuisvest worden, mogelijkheden krijgen om hun belangen zwaarwegend deel uit te laten maken van de besluitvorming, om zo meer greep te krijgen/houden op hun omgeving.

5. Nazorg

De gemeente realiseert een strikt handhavingsbeleid.

De gemeente maakt beleid dat gericht is op ruimhartige (plan)schadevergoeding in gevallen waar blijkt dat de buurt of andere belanghebbenden schade ondervinden als gevolg van huisvesting van arbeidsmigranten (denk aan vermindering van de waarde van de woning en andere schade die niet voorzien was). Waar mogelijk draagt de initiatiefnemer daaraan bij. Ook in gevallen waarbij zich financiële consequenties voordoen die een uitvloeisel zijn van de overeenkomst in het kader van het omgevingsgesprek biedt de gemeente (samen met de initiatiefnemer) soelaas.

Bijlage: verdere uitwerking van de aandachtspunten

1. Regie nemen

De gemeente maakt beleid voor de lange termijn met als doel zowel substantiële zeggenschap van buurten over hun omgeving te realiseren, als verbetering van de situatie van arbeidsmigranten (zowel op het gebied van wonen als werken) te realiseren. Zolang een goed beheer niet gerealiseerd is worden vergunningen voor huisvesting van arbeidsmigranten die de komende vier jaren aflopen of bijna aflopen niet verlengd en worden geen nieuwe vergunningen verleend.

De gemeente Horst aan de Maas neemt de regie over de huisvesting van arbeidsmigranten en – daaraan voorafgaand - over de komst van arbeidsmigranten naar Horst aan de Maas, met als doel het in de basis beperken van de toestroom van arbeidsmigranten.

Daarbij maakt de gemeente gebruik van alle middelen die haar daarbij van dienst kunnen zijn:

- In (integrale) beleidsplannen wordt vastgelegd wat de doelen zijn m.b.t. de komst en huisvesting van arbeidsmigranten op alle relevante beleidsterreinen. Daarbij gaat het vooral om het sociale domein, ruimtelijke ordening en handhaving. In de plannen wordt meegenomen hoe die ertoe kunnen leiden dat er regie komt op de instroom van arbeidsmigranten.
- Op het gebied van Ruimtelijke Ordening wordt bij de inrichting van Horst aan de Maas – op alle niveaus – gebruik gemaakt van het inperken van de toestroom van arbeidsmigranten, door bijvoorbeeld in bestemmingsplannen de ruimte voor huisvesting van arbeidsmigranten te limiteren en waar mogelijk bestaande bestemmingsplannen te wijzigen om hetzelfde te bereiken.
- De gemeente Horst aan de Maas verleent alleen vergunningen voor huisvesting van arbeidsmigranten indien de gehuisveste arbeidsmigranten werkzaam zijn binnen de grenzen van de gemeente Horst aan de Maas.
- Naast het reguleren van (beperkte) huisvesting van arbeidsmigranten wordt er ook voor gezorgd dat bedrijven met een grote aanzuigende werking op arbeidsmigranten zich niet meer (kunnen) vestigen in Horst aan de Maas (denk aan de spreekwoordelijke “blokkendozen”).
- De gemeente Horst aan de Maas voert actief beleid om arbeid die nu nog door arbeidsmigranten verricht wordt, te vervangen door automatisering. Daarbij verlaat de gemeente haar afhankelijke houding ten aanzien van ontwikkelingen in “de markt” en rekruteert zij actief bedrijven die in deze ontwikkeling vooroplopen. Naast de werving van bedrijven die hun productieproces hebben geautomatiseerd, komt dat ook tot uiting in de bestemmingsplannen en voor zover mogelijk te verlenen vergunningen.
- Bij arbeidsintensieve bedrijven die zich toch vestigen en bij de reeds binnen Horst aan de Maas gevestigde arbeidsintensieve bedrijven, voert de gemeente een actief beleid om mensen die gebruik moeten maken van een uitkering of werkloos zijn, te plaatsen. Waar nodig met behulp van financiële ondersteuning.
- In regionaal verband wordt actief geregeld dat over de huisvesting van arbeidsmigranten nadrukkelijk afstemming plaats vindt. Zodat bijvoorbeeld aan de grenzen tussen gemeenten geen cumulatie van huisvesting plaats gaat vinden.
- De gemeente gaat de landelijke politiek/regering aanspreken op haar beleid en concrete voorstellen doen om op landelijke schaal meer regie te krijgen op instroom van arbeidsmigranten en dat er handvatten komen voor gemeenten om de regie als hiervoor bedoeld te kunnen nemen.

2. Humanisering van de situatie van arbeidsmigranten

Bij het formuleren van beleid integreert de gemeente alle aanbevelingen die zijn ge-formuleerd door het Aanjaagteam o.l.v. Emile Roemer voor zover die tot de gemeentelijke verantwoordelijkheid behoren en passen in het kader zoals hiervoor geschetst. Voor zover de niet behoren tot de gemeentelijke verantwoordelijkheid worden bij afspraken met andere overheden en derden die aanbevelingen als uitgangspunt genomen. Denk daarbij aan in de overleggen en gesprekken met werkgevers promoten van het werken met uitsluitend gecertificeerde uitzendbureaus, zolang dat wettelijk nog niet vastgelegd is.

De gemeente Horst aan de Maas voert een beleid uit dat ertoe leidt dat omstandigheden voor arbeidsmigranten verbeteren en gelijkwaardig worden aan de omstandigheden waarbinnen de autochtone bevolking leeft en werkt.

- De gemeente voert nadrukkelijk beleid dat leidt tot het realiseren van een gelijk "speelveld" van arbeidsmigranten met de autochtone bevolking wat betreft wonen en beloning. Wat dat laatste betreft gaat de gemeente uit van een volwaardige beloning, gebaseerd op de cao's van de bedrijfstak, waarin de arbeidsmigrant werkzaam is (en dus niet op de cao van uitzendbureaus). Uitgangspunt daarbij is dat er geen verschillen mogen zijn in arbeidsvoorwaarden in vergelijking met de andere werknemers van het betreffende bedrijf.
- De gemeente Horst aan de Maas verleent geen huisvestingsvergunningen aan bedrijven, ook niet via constructies, c.q. schijnsplitsingen, waarbij de huisvester en uitzenders feitelijk hetzelfde bedrijf, c.q. dezelfde persoon zijn.
- De gemeente Horst aan de Maas ontwikkelt beleid dat ertoe leidt dat een scheiding van wonen en werken in het geval van arbeidsmigranten gerealiseerd wordt. Daarbij maakt de gemeente gebruik van de mogelijkheden om in samenwerking met bedrijfsleven, vakbonden, woningcoöperaties, zorgverleners en andere betrokkenen te komen tot huisvesting van arbeidsmigranten los van de werkgever. Bij de regelgeving die uit dit beleid naar voren komt, wordt als restrictie opgenomen dat arbeidsmigranten niet meer elders gehuisvest (kunnen) worden en dat huidige huisvestingslocaties gesaneerd worden op het moment dat hun tijdelijke vergunning afloopt.
- Voor zover nodig benadert de gemeente de landelijke politiek/regering om te bewerkstelligen dat arbeidsmigranten alleen nog door werkgevers geworven worden (en in het verlengde daarvan voorzieningen gerealiseerd worden) indien de werkgever aan kan tonen dat de arbeidsmigranten noodzakelijk zijn voor de bedrijfsvoering en dat het niet mogelijk is daarvoor autochtone arbeiders te werven.
- Zeker voor arbeidsmigranten die langer in Nederland willen blijven realiseert de gemeente voldoende sociale huurwoningen, die voorzien in de behoefte van de allochtone bevolking én de arbeidsmigranten. Daarbij wordt spreiding van deze sociale huurwoningen over alle kernen en buurten in Horst aan de Maas gerealiseerd, waarbij de norm van 10% arbeidsmigranten (op straat-, buurt-, kern- en gemeenteniveau) als uitgangspunt geldt.

3. Integratie

Met het oog op het welzijn van haar burgers en een acceptabele leefomgeving draagt de gemeente er zorg voor dat buurten waar arbeidsmigranten gehuisvest worden, mogelijkheden krijgen om hun belangen zwaarwegend deel uit te laten maken van de besluitvorming, om zo meer greep te krijgen/houden op hun omgeving.

De gemeente Horst aan de Maas maakt haar verantwoordelijkheid waar om de integratie van arbeidsmigranten actief en indringend aan te pakken.

Daarbij worden als uitgangspunten gehanteerd:

- De kosten voor integratie worden grotendeels gedragen door degenen die voordeel verwerven met het tewerkstellen of huisvesten van arbeidsmigranten.
- Het eigen maken van (Nederlandse) taal is op zich niet voldoende maar wel een absolute voorwaarde voor integratie en omgekeerd biedt integratie de basis voor het leren van de Nederlandse taal. De gemeente maakt in dat kader afspraken met werkgevers dat de door hen tewerkgestelde arbeidsmigranten in werktijd voldoende ruimte krijgen om de Nederlandse taal eigen te maken en in de praktijk ook toe te passen.
- Bij de integratie van arbeidsmigranten besteedt de gemeente ook nadrukkelijk aandacht aan de positie van minderjarigen en realiseert - voor zover niet regulier aanwezig – voorzieningen, die hen steun kunnen bieden deel uit te maken van de Nederlandse samenleving.
- Er worden voorwaarden gecreëerd waarbinnen burgers en arbeidsmigranten optimaal de mogelijkheid wordt geboden samen te werken aan integratie.
- In samenwerking met werkgevers, huisvesters en burgers in de gemeente wordt een actief communicatiebeleid ontwikkeld, gericht op alle inwoners en de arbeidsmigranten, gericht op alle aspecten die in voorgaande aan de orde zijn gekomen.

4. Omgevingsdialoog

Met het oog op het welzijn van haar burgers en een acceptabele leefomgeving draagt de gemeente er zorg voor dat buurten waar arbeidsmigranten gehuisvest worden, mogelijkheden krijgen om hun belangen zwaarwegend deel uit te laten maken van de besluitvorming, om zo meer greep te krijgen/houden op hun omgeving.

Daarbij maakt de gemeente gebruik van de middelen die daarvoor aanwezig zijn:

- Op het moment dat een vergunningaanvraag wordt ingediend, wordt bedrijven er door de gemeente op gewezen dat zij eerst een omgevingsgesprek (omgevingsdialoog) moeten voeren met de bewoners in de omgeving en andere belanghebbenden, alvorens de aanvraag in behandeling wordt genomen. Tevens informeert de gemeente de buurt en belanghebbenden over het initiatief en biedt de gemeente altijd een gesprek aan om buurt/belanghebbenden te informeren over hun rechten en om wegen te wijzen hoe ondersteuning te krijgen in de gesprekken met de initiatiefnemer. Daarbij dienen de richtlijnen voor een omgevingsgesprek als kader.
- Bij het indienen van een vergunningaanvraag wordt een verslag geëist van de omgevingsgesprekken (indieningsvereiste), dat bij voorkeur neutraal is en zeker niet door enkel de initiatiefnemer wordt opgesteld. Aan zulk een verslag worden kwalitatieve en kwantitatieve eisen gesteld m.b.t. de inhoud.

- In het verslag van het omgevingsgesprek moet aangegeven worden op welke wijze de initiatiefnemer/indiener van de aanvraag de wensen en verlangens van de buurt/belanghebbenden heeft meegenomen in zijn plannen. Indien er geen overeenkomst met buurt/belanghebbenden tot stand is gekomen, is de gemeente terughoudend in het verlenen van een vergunning.
- Voor zover nodig benaderd de gemeente de landelijke politiek/regering actief om ruimte te creëren voor dit beleid (onder andere door binnen de nog vast te stellen omgevingswet bepalingen over op te nemen).

5. Nazorg

- De gemeente realiseert een strikt handhavingsbeleid.

- Handhaving wordt ingezet ten aanzien van de tewerkstelling en huisvesting van arbeidsmigranten en de voorzieningen die voor hen gerealiseerd zijn of worden.
- De gemeente zorgt er voor dat alle binnen haar gemeentegrenzen werkzame en gehuisveste arbeidsmigranten geregistreerd staan in het BRP en (voor de tijd dat zij daarin nog niet geregistreerd staan) in een nachregister bij de huisvester.
- Waar nodig ziet de gemeente toe op de gezondheidssituatie van arbeidsmigranten en grijpt waar nodig in, indien die situatie de gezondheid van de arbeidsmigranten en/of de omgeving kan aantasten/bedreigen (denk bijvoorbeeld aan corona).
- Waar nodig ziet de gemeente toe op de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de huisvesting van arbeidsmigranten. Daarbij gaat de gemeente uit van criteria ten aanzien van de huisvesting van arbeidsmigranten en in het beleid geformuleerde criteria met betrekking tot zaken zoals:
 - Het terrein waarop de arbeidsmigranten gehuisvest worden;
 - De voorzieningen waar de arbeidsmigranten gebruik van kunnen maken;
 - De verblijfskosten die in rekening worden gebracht;
 - De registratie van het verblijf;
- De gemeente legt vast binnen welke tijdsperiode de realisatie van huisvesting van arbeidsmigranten gecontroleerd wordt aan de hand van de verleende vergunningen en voert de controle binnen dat tijdsbestek ook daadwerkelijk uit. Indien controle leidt tot aanwijzingen voor concrete aanpassingen om een en ander in overeenstemming te brengen met de vergunningvoorwaarden- en voorschriften, worden daar strikte termijnen aan verbonden, die ook strikt gehandhaafd worden.
- De gemeente publiceert controle- en handhavingsacties en de resultaten daarvan, zodat burgers ook zien dat de gemeente op dit punt betrouwbaar is.
- De gemeente richt een makkelijk toegankelijk en breed bekendgemaakt meldpunt in, dat inwoners en arbeidsmigranten de mogelijkheid biedt klachten (ook anoniem) in te dienen of ideeën aan te dragen en zorgt ervoor dat die ook daadwerkelijk opgepakt worden, c.q. dat de mensen die contact opnemen ook concreet ondersteund worden.

De gemeente maakt beleid dat gericht is op ruimhartige (plan)schadevergoeding in gevallen waar blijkt dat de buurt of andere belanghebbenden schade ondervinden als gevolg van huisvesting van arbeidsmigranten (denk aan vermindering van de waarde van de woning en andere schade die niet voorzien was). Waar mogelijk draagt de initiatiefnemer daaraan bij. Ook in gevallen waarbij zich financiële consequenties voordoen die een uitvloeisel zijn van de overeenkomst in het kader van het omgevingsgesprek biedt de gemeente (samen met de initiatiefnemer) soelaas.